

**ŠTYRI MALÉ
ZASTAVENIA
VEĽKEJ VOJNY**

TOMÁŠ BENÍK

TOMÁŠ BENÍK

**ŠTYRI MALÉ ZASTAVENIA
VELKEJ VOJNY**

Úvod

Ľudstvo si už od počiatku svojej existencie prešlo takmer nekonečnou spleťou katastrof, ktoré ho viac či menej posúvali vpred. Mnoho z týchto katastrof si obyvatelia tejto snáď najvzácnejšej planéty v nám známom vesmíre spôsobili sami. V človeku je dodnes zakorenených, okrem dobrých vlastností, aj mnoho tých zlých, ktoré v konečnom dôsledku spôsobujú skazu nielen jemu, ale v mnohých prípadoch aj celému svetu.

Ako keby sa už zabudlo, koľko smrti a tých najhorších hrôz, akých si len dokážeme predstaviť, spôsobili vojny, ktoré sa s vývojom ľudstva tak zdokonalili, že stačí, aby sa dnes postavil národ proti národu, a skaza celého pokolenia je už na dosah. Naozaj ľudstvo podstúpilo dlhú cestu evolúcie len kvôli tomu, aby sa nakoniec samo zničilo?

V minulom storočí sa už dvakrát zdvihol varovný prst v podobách Prvej a Druhej svetovej vojny. Tie milióny obetí, a zvlášť to zverstvo, ktoré sa objavilo aj počas Prvej, no v tých najhorších podobách počas Druhej svetovej vojny, by nás mali poučiť a varovať do budúcnosti. No už krátko po konci Druhej svetovej vojny sa ukázala nepoučiteľnosť ľudí. Niekoľko desaťročí po Druhej svetovej vojne balansovalo ľudstvo na skale Studenej vojny a niekoľkokrát takmer spadlo do priepasti samodeštrukcie vlastnými vynálezmi, ktoré ho mali posúvať vpred. Aj po konci Studenej vojny sa nespáry medzi národmi opäť zväčšujú, ale čo je najhoršie, zbrane na mnohých miestach sveta stále neutíchli.

Čo je to vlastne za mier, ktorý sa musí udržiavať na neustálom zbrojení a napínaní svalov? Prečo nedokážeme všetci žiť na tejto planéte v pokoji? Je to naozaj taká utópia?

Kniha, ktorú držíte v rukách, je rozdelená na štyri časti, čiže štyri malé zastavenia veľkej vojny, ak by prebehla v súčasnosti. Prvé tri zastavenia sú napísané formou divadelných scenárov. Čitateľ si tak sám môže vytvoriť scénu, na ktorej sa dané zastavenie koná.

Prvé zastavenie sa nazýva Rozlúčka a deje sa krátko pred začiatkom vojny. Druhé zastavenie sa nazýva Prednáška a deje sa krátko po smrti jedného z množstva mladých chlapcov, ktorých vojna nemilosrdne zatiahla do zákopov so zbraňami v ruke. Tretie zastavenie sa nazýva Záverečná a deje sa v bunkri, v ktorom sa schovávajú preživší po jadrovom útoku.

Štvrté zastavenie sa nazýva Kronika Bedárova. Deje sa už po vojne a snaží sa opísať život tých šťastlivcov, ktorým sa podarilo prežiť. Aby sa príbeh samotnej kroniky mohol vôbec udiat, muselo byť silno zmiernených a nadľahčených mnoho aspektov dopadu prípadného celosvetového konfliktu, čo však neznamená, že tí, ktorí prežili, ak sa vôbec dajú nazývať šťastlivcami, budú žiť taký život, ako predtým. To pravé peklo prežitia sa pre nich len začalo.

Príbehy, ktoré budete čítať, sú len pohľadmi na eventuálny vojnový konflikt súčasnosti, ak by prepukol celosvetovo. Sú čisto len fikciou.

No napriek tomu pevne dúfam a verím, že k takému konfliktu, aký by hrozil v dnešnom svete, nikdy nedôjde a že sa vždy nájde mierové riešenie svárov medzi národmi. Snád' to nie je len úbohé pranie a sen jedného človeka.

S pozdravom
Tomáš Beník

Rozlúčka

OSOBY

KARČI

JARO

Scéna: Obývačka

Na scéne je obývačka. V ľavom boku starší televízor, v strede pohovka a pred ňou stolík s whisky a prázdny pohárikom. Na pohovke sedí rozvalene Karči v starých teplákoch a tričku. Snaží sa pripáliť si cigaru. Počuje, ako vchodové dvere na pravej strane scény zavrzgajú. Potom začuje zabuchnutie a rýchle kroky. Do obývačky takmer vbehne prestrašený Jaro v rifliah, tričku a mikine. Botasky má stále na nohách. Karči sa naňho len ledabolo pozrie, a napokon sa vráti k svojej predchádzajúcej činnosti. Jaro sa vystrašene pozerá okolo seba a lapá po dychu. Potom sa zameria na Karčiho.

JARO (*krikom*): Kol'kokrát som ti hovoril, aby si hulil na balkóne?!

KARČI (*nahnevane*): No dovol'! Cigara sa nehulí, cigara sa pomaly užíva. A aby si nezabudol, tak toto je môj byt, nie tvoj! Inak ahoj...

Jaro neodpovedá. Stále má prestrašený výraz. Rukami si prejde po vlasoch a potom po očiach. Nervózne sa posadí vedľa Karčiho, potom vstane, aby sa ihneď usadil. Rukami si nervózne na chvíľu zakryje oči. Zatočí hlavou. Karči napokon svoj pokus o zapálenie cigary vzdá. Znechutene odhodí zapal'ovač za pohovku. To isté chce urobiť aj s cigarou, no na poslednú chvíľu si to rozmyslí a cigaru opatrne položí na stôl. Naleje si trocha whisky do pohárika. Nevšíma si, ako sa Jaro porazenecky díva na strop a potichu sa modlí.

KARČI (*nahnevane*): Do čerta! Zabudol som si tam dať ľad! (*pauza, povzdych*) No nič. Aj takto je to dobré.

JARO: Ani sa ma neopýtaš, čo sa deje?

KARČI: A načo by som to robil? Ty si ako baba! Predbehneš ma v opýtaní a aj tak to vyklopíš sám! Načo by som si mal potom hubu namáhať?

JARO: Tak aby si vedel, tak ti nepoviem nič!

Jaro sa nahnevá a s prekríženými rukami sa otočí. Urazene pozerá do stropu. Karči len pokrčí ramenami a snaží sa vychutnávať si aj naďalej svoju whisky. Jaro to napokon nevydrží a v okamihu sa k nemu otočí. Príliš blízko sa k nemu prisunie, až mu takmer vyrazí pohárik z ruky. Karči sa len znechutene odsunie.

JARO: Ale ja ti to musím povedať! Musíš to vedieť! Táto správa je hrozná, je...

KARČI: No vidíš! Načo by som sa namáhal? Aj tak mi to všetko vyklopíš! Tak hovor! Nech to máme za sebou! Čo sa ti zase stalo? Opäť ti odmietli už ani neviem koľký krát vydať už ani neviem koľkú tvoju knihu?

JARO: Ale nie! Ešte horšia vec!

KARČI (*podozrievavo*): Našiel si si babu?

JARO: Ale veď to by mala byť dobrá správa, nie?

KARČI: Ako sa to vezme pre tú babu...

JARO: Prečo ma urážaš? Prečo si zase taký?

KARČI: A prečo si ty taký, aký si?

JARO: Aký som?

KARČI: Stále urazená baba, ktorá si myslí, že ju svet len týra.

JARO: A azda netýra?

KARČI: Týra, netýra... (*pauza*) Keď mu to sám dovolíš...

JARO: No pekne! Tak ja som tu ten zlý človek, hej? A čo si potom ty?

KARČI: No určite nie to, čo si ty!

JARO (*znevažujúco*): No jasné! Milosť pán je skrátka niečo extra! Ide si do sveta, a všetci mu ležia pri nohách. Ani ukazovať na babu nemusí. Všetky sa za ním len hrnú...

KARČI: A to máš odkiaľ, prosím ťa?

Jaro vstane a pomalým, urazeným krokom sa začne prechádzať po obývačke.

JARO (*pokojne*): A ako keby to bola dáka tajnosť. (*pauza*) Ved' sa pozri na svoj život! Všetko, čo si určíš, ti vyjde. Ty si hold skrátka ten niekto. (*pauza*) A čo som ja? Nič! Všetko, čo som chcel, mi nevyšlo.

KARČI: A uvažoval si vôbec niekedy nad tým, že prečo?

JARO: Čo prečo?

KARČI: Prečo je to tak?

JARO: Ved' je úplne jasné, prečo je to tak. Nieкого má svet skrátka veľmi rád, a nieкого facká na každom jeho kroku. Taký je asi osud.

KARČI: A preukázal si niekedy poriadnu dávku snahy vo svojom živote? Ani nie, čo... Preto je skôr asi jasné, prečo sa ti vôbec nedarí.

JARO: Keby si nebol môj brat, tak ťa asi dobijem...

KARČI: Poslúž si! V tomto momente je mi už aj tak všetko jedno.

Jaro príde ku Karčimu, napriahne päšť, aby ho udrel, no vtom sa zastaví, zloží ruku a porazenecky sa posadí.

KARČI: Ani ten úder si nevedel dokončiť.

JARO (*porazenecky*): Nebudem ťa biť. (*pauza*) Aj tak je už všetko jedno. Hovor si, čo chceš!

Nastalo krátke ticho. Karči si odpája z pohárika.

KARČI: Tak o čo ide?

JARO (*nechápano*): Čo o čo ide?

KARČI: Hovoril si... (*pauza*) Vlastne nie! Kričal si tu, že chceš niečo dôležité povedať. O čo išlo?

JARO: A naozaj ti na tom záleží?

KARČI: Tak si môj brat. Malo by ma asi zaujímať, keď už sme dočasne pod jednou strechou, čo sa deje také dôležité môjmu bratovi.

JARO: Blíži sa koniec. Koniec všetkého.

KARČI: Aký koniec? O čom to hovoríš?

Jaro sa porozhliada okolo seba.

JARO: Vidíš to všetko okolo seba?

KARČI: Tak pokiaľ viem, slepý zatiaľ nie som.

JARO: Tak všetko tu do krátkeho momentu zanikne.

KARČI: Tak to dopadlo tam...

JARO: Tak to dopadlo tam. Súperi sa nedohodli, vyhlásili si vojnu. Koniec má nastať každým okamihom.

KARČI: Skutočne? Až tak hrozné to je?

JARO: Je. Už niekde aj začali medzi sebou bojovať. Všade vládne zmätok. Všetci sa snažia niekam ujsť. Každý má strach.

KARČI: Aj ty máš strach?

JARO: Samozrejme, že mám strach! Kto by ho nemal? Len neviem, kam mám utiecť ja.

KARČI: Neujdeš nikam! Pred týmto sa skrátka ujst' nedá.
A zvlášť nie na tomto mieste.

Jaro si schová hlavu do dlaní.

JARO: Čo nám to svet vykonal?

KARČI: Skôr čo sme vykonalí my jemu. (*zamyslène*) Alebo sebe?

JARO (*nervózne*): Ale prečo musíme umrieť tak mladí? Prečo? Azda sme niekomu zle urobili? Alebo sa nám život zunoval?

KARČI: A nehovoril si mi tu už toľkokrát, ako by si chcel skoncovať so životom? Ako už nezvládaš všetky tvoje osobné a pracovné neúspechy a už to teda nemá pre teba zmysel? Tak to tu máš! Nieкто to napokon všetko ukončí za teba. Ani sa snažiť nemusíš! Stačí si len sadnúť a čakať.

JARO: Aj tak som toho chcel ešte veľa skúsiť!

KARČI: A koľkokrát sa spáliť?

Jaro nahnevane vstane z pohovky. Prstom ukáže na Karčiho.

JARO: To si celý ty! Celý ty! Nikdy si nestál za mnou!

KARČI: Ako to môžeš povedať? Vždy som stál za tebou! Ja aj celá naša rodina! Vždy sme ťa podporovali a verili, že tvoja snaha bude úspešná!

JARO (*krikom*): A kedy si ma podporoval? Pamätáš si to vôbec? To bolo vždycky: Nerob to! Nerob ono!

KARČI: Ved' nám vždy išlo o tvoje dobro!

JARO: O moje dobro? Len o to, aby ste sa hanbiť za mňa nemuseli! O to išlo! O to! Vo všetkom ste mi akurát tak bránili!

Karči si povzdychne. Nastáva krátke ticho. Jaro si sadne a opäť schová ruku do dlaní.

KARČI: Takto chceš svoj život ukončiť? Takto? V utápaní sa v žiali nad všetkým?

JARO: A ako inak? Konečne prišiel čas, aby som mohol povedať všetko tak, ako to už dlhé roky cítim! A aj tak bude jedno, aké to bude mať dôsledky!

KARČI: A nebude teda jedno, keď to aj nepovieš?

JARO: Ale ja to chcem povedať! Chcem povedať to, čo ma trápi! Ja...

KARČI: Moment!

Karči dopije svoj pohárik a naleje si druhý. Potom sa opäť uvelebí do pohovky.

KARČI: Tak a teraz môžeš!

JARO: Čo môžem?

KARČI: No veď si povedal, že povieš to, čo ťa celé roky tak trápi na duši. Tak do toho! Vypovedz to všetko!

JARO: No... Ja... *(pauza)* Takže... *(pauza)*

KARČI: Ani vysloviť nevieš to, čo ťa trápi? Tak čo potom chceš? Čo ťa trápi?

JARO (*krikom*): Všetko! Všetko ma trápi! Celý ten môj zničený život ma trápi!

KARČI: A čo ťa na ňom konkrétne trápi? Mladý, si, zdravý si, žiadny hendikep nemáš, tak čo? Pozri sa na iných ľudí, ktorým niečo chýba! Sťažujú sa snád' na svoj život? Ani náhodou!

JARO: Tak sú určite aj takí...

KARČI: To pripúšťam! Len chcem povedať, že...

JARO: Že keď som zdravý, tak som šťastný!

KARČI: A čo rodina? Na tú si zabudol?

JARO: Rodina... (*pauza*) Kde tí boli, keď som to najviac potreboval?

KARČI: Vždy a všade sme stáli pri tebe! A ty na nás takto? Blíži sa koniec. Z tvojej rodiny som tu len ja.

JARO: A presne si mi teraz nahral! Kde sú všetci, čo? No... (*pauza*) Odišli preč! Bezo mňa!

KARČI: Ak si dobre pamätám, minule si mi hovoril, že išli pozrieť našu ďalšiu rodinu. A že ty nechceš ísť, lebo ich akosi nemáš v láske. To si mi vtedy povedal!

Jaro sa zháči. Smutne skloní hlavu a posadí sa späť do pohovky.

JARO: A takto ešte skončím! Nestihnem sa s nimi ani len rozlúčiť!

KARČI: Ale stihneš. Skús im ešte zavolať!

JARO (*smutne*): Zabudol som si telefón doma...

KARČI: Tak si požičaj môj...

Karči siaha do vrecka nohavíc po mobilný telefón, no vtom sa ozve siréna. Jaro sa zľakne a zaľahne na zem.

JARO(*vystrašene*): Pre Boha živého! Už je to tu!

KARČI: Ale nič nie je tu. To mi len zvoní mobil.

JARO: Čo? Ako?

KARČI: No ved' sa pozri!

Karči ukáže obrazovku telefónu Jarovi. Ten sa pozrie a nahnevane vstane zo zeme na stoličku. Oprašuje sa.

JARO (*rozčúlene*): Takéto vtipy! Nabudúce ti tak naletím...

KARČI: Tak chceš im zavolať?

JARO: Vytoč to číslo ty! Aspoň budú radi, že ťa budú po dlhom čase počuť.

Karči zoberie mobilný telefón a vytočí číslo. Priloží si telefón k uchu a čaká. Po chvíli telefón smutne zloží.

JARO: Čo sa stalo?

KARČI: Vypadla sieť. Už sa to asi nenávratne blíži.

Jaro opäť zosmutnie a so zatvorenými očami skloní hlavu k zemi. Karči si schová telefón do vrecka.

KARČI: Môžeš byť bez starostí. Už som sa im predtým ozval.

JARO: A kedy? Ako si to...

KARČI: Ja som o tom konci vedel ešte pred tvojim príchodom.

JARO: A ako, prosím ťa?

KARČI: Už o ňom hovorili v televízore ešte pred tým, než sa nečakane ukončilo vysielanie. Tak som sa so všetkými rozlúčil aj za teba. Aj tak som vedel, že prídeš.

JARO (*plačlivo*): Ďakujem...

Jaro sa s Karčim objímu a krátko sa objímajú.

KARČI: Tak keď sme sa už rozlúčili so svojimi blízkymi, je čas, ešte predtým, než to všetko skončí, naposledy sa porozprávať. Dúfam, že sa nepohádame, a preto by som bol rád, keby sme si v pokoji odpovedali. Aj tak, ako si správne podotkol, je už všetko jedno.

JARO: A o čom sa chceš rozprávať?

KARČI: Tak napríklad... (*zamyslí sa, pauza*) Čo ty a to dievča, ktoré si mi minule spomínal?

JARO: Ktoré?

KARČI: No predsa si spomínal nejakú kočku, ktorá sa ti strašne páčila...

JARO: Aha! Tak už viem, ktorú máš na mysli.

KARČI: Tak ako to s ňou dopadlo?

JARO: Asi tak, ako s ostatnými.

KARČI: A to?

JARO: Nič nebolo...

KARČI: Ani si ju len neoslovil?

JARO: Nie... *(pauza)* Akoby si nevedel, ako je to so mnou a babami.

KARČI: Asi biedne, čo...

JARO: A čo si na mňa zabudol, alebo čo?

KARČI *(rozčúlene)*: Tak prepáč! Bol by som rád, keby si to povedal sám! A prosím ťa, nehádajme sa! Dobre? *(pauza)* Čo keď aj ona bola ostýchavá, možno ešte ostýchavejšia ako ty? Čo keď čakala, než ju ty oslovíš, a dúfala, že tak prídeš pre ňu ako princ na bielom koni? A ty tu len celé roky čakáš so založenými rukami ako hlupák a dúfaš, že ťa dáka osloví. A život ti medzitým uteká medzi prstami. Gratulujem teda...

JARO: Dobre... Ani jedna nebola. A to ich okolo mňa prechádzali mraky. Tak som chcel, toľko príležitostí sa mi naskytno! A ja... *(pauza)* Nič! Absolútne nič! Taký som bol somár! Chcel by som to všetko vrátiť, no už je neskoro. Tak zomriem ako osamelý somár.

KARČI: Chápem...

JARO: Čo chápeš? Aj keď sa nemáme hádať, platí to, čo som hovoril na začiatku. Ved' ti predsa všetky ženy ležali pri nohách!

KARČI: V tomto si dovoľím s tebou nesúhlasiť. Možno to medzi mojimi známymi vyzeralo, akoby som niečo s nimi mal mať, no opak bol pravdou, to mi ver!

JARO: A čo tamtá, s ktorou si chodil? Ani s tou nič nebolo?

KARČI: Ťažko sa mi to hovorí, no ja som nezbalil ju. Ona zbalila mňa! A tak to aj vyzeralo s našim vzťahom. Vo všetkom chcela rozkazovať ona. Tak som rozkázal len raz, aby sme sa rozišli. Stalo sa to ani nie mesiac po začiatku nášho vzťahu. Tak to bolo. Doma a ani inde sa mi nechcelo o tom rozprávať, to aby ste si mysleli, že ešte stále s ňou chodím.

JARO (*rozpačito*): Tak to som nevedel... Ale tak nehovor mi, že v práci si mal problémy.

KARČI: O mesiac po rozchode som mal byť prepustený z tej perfektnej práce, ako som vám o nej hovoril. Inú som akosi ani zatiaľ hľadať nemienil, no zase neviem, akoby tento byt bez platu vydržal.

JARO: Je to skutočne pravda?

KARČI: Sedíme tu spolu a čochvíľa má prísť koniec. Myslíš si, že by som ti pred koncom klamal?

JARO: Mrzí ma to. Prepáč.

KARČI: Nič sa nestalo. Ale ved' som videl, že ty tam máš dáky dobrý nábeh na prácu...

JARO: Mal som, pokiaľ neprišiel tento koniec! Tak dlho som sa ho obával, no stále dúfal, že nepríde, až napokon predsa len prišiel. K čomu? Povedz, k čomu som sa ako taký somár tak namáhal?

KARČI (*rozpačito*): Teraz ti trochu nerozumiem...

JARO: Načo som robil všetky tie sprostosti? Vzdelával sa, písal knihy, snažil sa niečo dosiahnuť?

KARČI: Aby si niečo v živote dosiahol?

JARO (*krikom*): A načo mi to teraz bude v živote, keď o neho o chvíľu prídem?

KARČI(*pokojne*): Upokoj sa! Kto mohol vedieť, že to takto dopadne?

JARO: Ako keby to nebolo jasné... (*pauza*) Všetci vedeli, že to raz príde, len nikto nevedel, kedy...

KARČI: Azda si tvoja maličkosť neužívala života?

JARO: A ako si ho mohla užívať? Stále som na niečom pracoval. Chcel som, aby sa o mne vedelo, aby som bol niekto. A aj tak skončím ako nikto.

KARČI: Ale veď si niekto! Ľudia predsa poznajú tvoje práce! Pár tvojich kníh vyšlo! Tak čo ešte viac chceš?

JARO: Hej? A koľko ľudí má poznať alebo o tom vie? Naša rodina a pár priateľov. To je všetko. Myslíš, že to stačí?

KARČI: Mal si sa teda viac prezentovať...

JARO: Ja? Zbláznil si sa? A ako som to mal, prosím ťa, urobiť?

KARČI: Mal si niečo vymyslieť. Prípadne si sa mal s niekým poradiť. No čo teraz? Nezabudni, že si predsa len mal dosť času na zviditeľnenie svojej osobnosti a svojej práce.

JARO: Ale aj tak to je jedno. Aj tak už teraz nič nespravím.
(*pauza*) A ja ti poviem, prečo som sa moc neprezentoval.

KARČI: No prečo?

JARO: Pretože som somár.

KARČI: Ako si na to prišiel?

JARO: Predstav si, že ja som sa za svoje diela hanbil! Báľ som sa o nich niečo rozprávať. Báľ som sa ich ukazovať! Myslel som si, že moje diela budú hovoriť za mňa, lebo som dúfal, že tak sa nebudem musieť ukazovať alebo prezentovať sám, no predsa len sa presadím. Dúfal som, že si ma ľudia všimnú a ja by som potom mohol to mať jednoduché aj s opačným pokolením. Vidíš, a takto som dopadol. Neznámy a bez úspechu. Takto to je. (*pauza*) Len ma ešte trápi veľa vecí.

KARČI (*znudene*): Už zase? Tak spusti!

JARO: Že už nebudem mať príležitosť viac tvoriť.

KARČI: A nie je to už jedno? Prichádza koniec! Aj tak aj tvoje diela zaniknú tak isto, ako diela slávnych majstrov. Určite tu nezostane kameň na kameni.

Jaro nahnevane vstane z pohovky a začne sa prechádzať.

JARO: Stále sa točíme do kruhu s touto rozpravou. Nakoniec je aj tak všetko jedno!

KARČI: A azda nie je?

Jaro sa zasa posadí do pohovky.